

П 6 10
4750

РП I
10

УНИВ. БИБЛИОТЕКА
В. Бр. 4826

WWW.UNILIBRS

ШКОЛСКИ ЛИСТЪ

ЗА ГОДИНУ

1862.

St. Vujića

V. ГОДИНА.

Поклон
ЈОЦЕ ВУЈИЋА из Севте
УНИВЕРЗИТЕТ. БИБЛИОТЕЦИ
У БЕОГРАДУ

Библиотека
ЈОЦЕ ВУЈИЋА
у Севти

У НОВОМЪ САДУ.

Брзотискомъ Епископске књигопечатиъ.

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

WWW.UNILB.RS

УНИВЕРЗИТЕТСКА
БИБЛИОТЕКА

1881

1881

Handwritten signature

1881

London

JOHN VAUGHAN

London

JOHN VAUGHAN

London

ШКОЛСКИ ЛИСТЪ.

Одъ овога листа излазе свакога месеца по три броя.

Цена му е на год. 3 ф. на по године 1 ф. 50 н.

Брой 1. У Новоме Саду, 10. Јануара 1862. **Год. V.**

ПОЗИВЪ

НА

ПРЕДПЛАТУ ШКОЛСКОГЪ ЛИСТА ЗА 1862. ГОДИНУ.

Големой потреби учителя и школски управителя, као и родитеља у помоћ притекавши започе уредништво листъ овај пре три год. издавати, и издржа га не само безъ икое наплате, него и са великомъ жртвомъ својомъ.

У листу овомъ изађе гомила врстни чланака, не само за учителъ и младеж, него и за родителъ и све остале люде, којима напредакъ школе и дечје науке и воспитаня на срцу лежи, а одъ наши највештии школски люди написано. Окромъ многи изредни чланака о задатку школе и учителя, вештинама начинама и средствама задатакъ тај извршити, и гомиле све најодабрании прича, басни и приповедки, најсветие ране за дечје срце и душу, семена најкраснии добродетельи, ако се вешто употреби, изађе у листу овомъ много чланака о црковнимъ обредима, многа жития светихъ, библичне проповедке старогъ и новогъ завета, црковне молитве и песме, недельна и празнична евангелия и апостоли, много изтумачени молитава и песама изъ часловца и псалтира, више чланака изъ Географие и Истории србске и общте, изъ наравне Истории Фисике и осталога Ђестествословля, изъ Економие, Диететике, Гимнастике и т. д. и т. д. у колико ово на воспитанъ и науку дечју уплива има. Листъ овај заступаше намъ целу школску, и целу дечју и родителъску библиотеку.

Ту важност нѣгову увидише сви честити управителъи и учителъи и много изображенихъ родителя, те га за се и за свою децу држаше, само на жалост изповедамо, да овихъ врло мало беше; и ма да е валяло да су га баръ сви учителъи и управителъи држали, опетъ прошле год. едва 150 предбройника бияше, кои за нѣга платише, а трошакъ око издаваня листа изнесе близу 1000 ф. за годину.

Листъ ће и одсадъ свомъ завету веранъ доносити учитељма, управитељма, родитељма и осталимъ пријатељма србске школе и напредка, најодабрание у струци школекогъ знаня вештине и забаве: али са овако малимъ броемъ плаћаюћи предбројника више обстати неможе.

Уредвишество се усиљавало листъ овај издавати, не само одрекавши се сваке и најманъ наплате, него и многе жртве чинећи, и опетъ листъ сила дуга кодъ штампарије нагомила.

То е узрокъ што насъ примора овимъ башка позивомъ на нашъ свестнији публикумъ обратити се молећи за веће саучешће.

Истина е ми имамо и фондъ радъ листа, и у нѣму до близу 2000 фр., али одъ интереса тогъ фонда едва би се неколико броева листа годишнѣ штампати могло, а ако би капиталъ на то издавати почели, то би му за часъ край начинили.

На помоћъ фонда неможемо се дакле јошъ обзирати, онъ мора јошъ много порастети, докъ намъ узможе у помоћи бити, него ми овимъ позивамо све учитељ и све местне управитељ кои поље поноса имаю, да га они о свомъ а ови о обштинскомъ трошку ехofficeо држе, и позивамо све имућније родитељ, и све пријатељ школе, да листъ привате, а највећма се обраћамо на ревностне скупитељ, (очекујући да ће се учитељи за ово најсвојские заузети), за кое ће *на сваки седамъ егземплара по еданъ на даръ добиши*.

А да би и држанѣ листа одлакшали, излазиће одсадъ свакога 10. 20. 30., дакле триредѣ на месецъ, али на већемъ формату, на лепшемъ папиру, и съ лепшимъ словима штампањ, а ценомъ за 1 фр. ниже него досадъ, за целу год. дакле 3 фр., на по годъ. 1 фр. 50 новч., а на краће се време предплата неприма.

ГГ. предплатнике молимо, да намъ покрај разговетно написана имена и характера свогъ и последню пошту где ће листъ добивати означе.

Овомъ приликомъ јављмо и то, да са сви листови прошасте година јошъ доникле послужити можемо, и даћемо ГГ. скупитељма и на ове листове на сваки седамъ егземплара било за све илѣ само поедине, по еданъ на даръ, а даваћемо ихъ јошъ неко време по ону попуштену цену, као што е у броју 36. Шк. Листа год. 1861. обявљно, т. е. за год. 1858. 40 новч. 1859. 3 фр. (илѣ 2 фр. 50 илѣ 2 фр. 30 новч.) а за 1860. и 1861. 3 фр. 50 новч.

Уедно молимо и сву ону ГГ. предбројнике кои су досадъ листъ овај држали, а *неплашили* (а има ихъ преко 300, и то не неотмнѣни люди,) да свой дугъ оддуже, да би се и листъ

WWW.UNLIB.RS

У
Н
И
В
Е
Р
З
И
Т
Е
Т
С
К
А

Б
И
Б
Л
И
О
Т
Е
К
А

свогъ опростити могао: а да неби више оваки случаева било, *слаћемо одсадъ листъ само ониме, кои напредъ плаше, и нѣмова ћемо имена у листу штампати, а кои неплаше немогу ни листа добиши.*

У Новоме Саду на св. Стефана 1861.

Уредништво Школскогъ Листа.

Какавъ мора бити, ко ће учитељ да буде?

Нећемо овде брояти, каква знања онај имати мора, ко ће учитељ да буде, него ће мо само она телесна и душевна својства навести, што су нуждна ономе, кои е радъ съ успехомъ и благословомъ да учитељско званѣ одирава.

Найпре му е нужно здраво и снажно тело. Учитељско званѣ изискуе сила телесногъ напрезаня. Ко мора по 5 и 6 сати на данъ ясно говорити, ко мора по полъ дана непрестано у собицама пуно сигне деце бити, ко мора сваки данъ у одређенъ минутъ своју службу започиняти, и тако съ дана у данъ радити, тај мора и здравогъ и снажногъ тела бити, да се у своима умнимъ и душевнимъ пословима сасвимъ слободанъ осећа, да га ни мало тело неспреча.

Учитељ мора веселе нарави и мио човекъ бити. Веселостъ е оно небо, подъ коимъ све прия и цвета, само отровъ не, вели еданъ мудри и велики познавателъ човечие нарави. Ко е срдите вредљиве и дурљиве нарави, тај ние за воспитателя ни за учителя. Дечие срце и умъ раствара се само веселомъ и милостивомъ учителю, а изпредъ намргођени погледа затвара се, као оно цвеће изпредъ наилазеће ноћи, илъ облачине и буре.

Учитељ мора лако сватајућега и ясно мислећегъ ума бити. Онъ мора све досетке, осећаня и мисли, како одъ коегъ детета падну брзо а право одценити умети, на право место сместити, и тимъ се у својој намери користити. Учителю, кои тромо и левъо мисли, и споро осећа, нѣму ће немогућно бити све оно сватити, нити ће се онъ умети у оној вреви умне и душевне животности дечие наћи, него ће се збунити, и чисто мученъ бити. — Низъ брзо сватанѣ мора и ясно мишленѣ бити, ерѣ е учитељвѣвъ задатакъ децу изъ неясности мишленя осећаня и хтєня къ ясности извести, и изъ неопределености къ определености и извесности, изъ забуне и незнаня къ увиђеню привести.

Учитељ мора ясногъ разговетногъ и животногъ говора бити. Говоръ е алатъ, съ коимъ онъ свой свакидашњи поса

свршуе, то му е мотика и лопата и плугъ, то му е мачъ и штитъ. Ако му е тай алатъ недостаточанъ неоштаръ неясанъ, то ќе му кодъ најболъ волъ и најзрелиегъ увиђена тешко што за рукомъ поћи, и тешко ќе успеха видити.

Учителъ мора врло смерне памети бити, не на високо летити, ни за високимъ заносити се. Школека служба земалски блага недае, нити се високимъ отлочијама они диче, кои се съ наукомъ и воспитанѣмъ деце занимаю. Ко за тимъ чезне, некъ неиде за учителскимъ званѣмъ, еръ ќе се люто преварити.

Али највеѣма има учителъ испунѣнъ бити любви Спасителя. Учителска е служба служба послѣдователя Спасителѣви, служба апостолска. Кадъ е едаредъ Спасителъ Петра на неки посо изаслати хтео, онъ га е прво упитао: „волешъ ли ти мене?“ и кадъ Петаръ одговори: „Госпode та ти знашъ све, пакъ и то да те волемъ“ онда му повери службу, стадо нѣгово пасти. Ко изъ ове любви учителско званѣ и службу нетражи, тай ќе довека само надничаръ у томъ званю бити, а надничарска е служба не сама никаква, него и врло горка.

Дечие забаве.

(Бданъ мигъ учителѣма.)

Забаве имаю тако велику моѣ надъ детиномъ душомъ, да ко децу вешто забавляти уме, никадъ узрока имати неће, на децу се тужити. Наѣ најневаяљиоу деци, о којоу држишъ, да е и надежда побольшаня пропала, наѣ згодни забава, пакъ нећешъ ни опомена више требати; а на најбольоу деци изаѣе ти неброена неваяљства, чимъ ихъ небудешъ згодно забавляти умео. Свакомъ детету згодну забаву наѣ умети. то е највеѣа вештина у воспитаню. Задаи дакле деци згодне умне и телесне забаве, и буди уверенъ, да имъ зла лудости, и несташлуди ни на умъ падати неће. Само пази, да су забаве онаке, кое дечию снагу непревазилазе, и немой ихъ натеривати на забаву, еръ онда е робия; него само предлогъ начини, само наговести шта би најзгодније било, пакъ пусти некъ деца сама изберу, шта оѣе, пусти имъ слободну волю; најмилија стваръ огади се, чимъ се силомъ истеруе. После пази, да забава нетрае дуго; најмилија игра отужи се, чимъ дуже потројати мора. Најболъ су између мили забава оне, што у себи друге узгредне забавице имаю; а тако су многе гимнастичне игре, и многе игре умне, игре рачунске и физикалне, и езикословне. и

збирке природословне и т. д. забаве ове не само да деци кућу омиле, и одъ скитнѣ и лутаня задрже, и оно празно време најболѣ испуне, и тимъ сваку прилику чути и видети зло украте, него и практичанъ разумъ развию, окромъ што е ту и најболя прилика децу познати, и најболя прилика децу себи прилюбити, те и свако добро с' њима учинити, и властъ надъ њима уватити.

Библичне приповѣдке

у библичнимъ рѣчма.

II. Жертва Авраамова.

(Мойс. I. књ. гл. 20. и 21.)

Сара роди Авраму сына, и нарече Аврамъ име сыну своѣму Исаакъ.

И Богъ искушаваше Аврама и рече: Узми милогъ сына твогъ Исаака, и иди на землю високу и принеси га тамо на жрву на одной гори, гди ти я кажемъ. Устане Авраамъ сутра ујутру рано, осѣдла осла свога, поведе са собомъ два момчет (слуге), и Исаака сына свога, и нацепа дрва за жртву, и пѣе на дође трећий данъ на мѣсто, кое му е Богъ рекао. И вдигнувши Авраам очи, опази мѣсто изъ далека, и рече момцим своима: Останите ту са осломъ, а я и дѣте идемо до онде, и кдъ се помолимо Богу, вратићемо се к' вама.

Авраамъ узме дрва за жртву, натовари ихъ на Исаака сына свог: па узме у руке оганъ и ножъ, те поѣше оба двојица заедно И рече Исаакъ Аврааму отцу своѣму: Отче! А онъ рече: Шта е чедо! — И рече Исаакъ: Гле, ето огня и дрва', а гди е овца штоће се сажеѣи. Авраамъ одговори: Сыне! Богъ ће изабити себи овцицу за жртву. И идући тако оба двојица далѣ, дођуа мѣсто, кое е Аврааму Богъ рекао и направи тамо Авраамъ жртвеникъ, и наслаже дрва на њга, и свезавши Исаака сына свога положи га на жртвеникъ на врхъ дрва'.

пружи Авраамъ руку свою, па узе ножъ да заколѣ сына свога.

И да викну га Анѣо Господный са небеса, и рече: Аврааме, Аврааме! — А онъ одговори: Ево ме! И Анѣо рече: Не меѣи руку твою на дѣте, и немой да му учинишь штогодъ; ерѣ садъ познахъ, да се ты боишь Бога, и ниси поштедио сына твогъ возлюбљенога, мене ради.

Идъ погледа Авраамъ очима своима, а онъ види овна ед-

ногъ, што се запле роговима у шипрагу, па оде, узме овна и принесе га на жртву умѣсто Исаака сына свога. И нарече Авраамъ име мѣсту томе: Господъ види.

И позва Анѣо Господный Авраама по другій путъ говори-ћи: „Я самъ се самъ собомъ заклео, — говори Господъ, — зато, што си то дѣло учинио, и ниси поштедио сына твога пре-милога мене ради; то љу я ваистину тебе благословити и умножитљ семе твоє као звѣзде небесне, и као песакъ украй моря. И одъ твога сѣмена благословени ће бити сви народи на земљи, зато што си послушао гласа мога.

Тада се врати Авраамъ къ своимъ момцима, и отиду заедно дома.

Сара е живила 127 година и умре у Хеврону у земљи ханаанской. И Авраамъ сарани Сару жену своју у двострукой пеѣнини на нъиви на спрамъ Мамврие. А нъиву ту и пеѣнину купио е Авраамъ одъ Хетеовихъ синова да му буде ту породична гробница.

12. Исаакова женитба.

(Мойс. I књ. гл. 24.).

Авраамъ бјаше вељ старъ и Господъ га е био благословио у свачему. И рече Авраамъ старѣшини дома свога, кои бјаше надъ своимъ челяди нѣговомъ. Заклињмъ те Господомъ Богомъ неба и земљ, да неузмешъ сыну момъ Исааку жену одъ кѣриј Хаанаца' међу којима я живимъ, но иди у земљу, гди самъ се родио, къ моме племену, и узми момъ сыну жену одтуда. Господъ Богъ ће послати Ангела свога предъ тобомъ и ты љешъ сыну момъ жену узети. И закле се на то слуга (име му е было Елизерь). И узе десетъ камила' и понесе одъ свега блага Господина свога са собомъ, и оде у Месопотамію у градъ Нхоровъ. И намести камиле ванъ града кодъ студенца, преѣ вече, кадъ изилазе жене на воду. И рече: Господи Боже Господина мога Авраама, дай ми данасъ срељу, и учини милосъ съ господиномъ Авраамомъ. Ето я стадохъ кодъ студенца а кѣри живеѣихъ у граду изилазе црпити воду. И коя дѣвоја, кадъ іой, — я рекнемъ: „нагни водоносъ (крчагъ) твой а пиемъ,“ — рекне мени: пій ты, я љу и камиле твоє напоитъ; ту си одредио твоє слуги Исааку, и потOME љу познати, дай учинио милосъ съ господиномъ моимъ Авраамомъ.

И пре него што е онъ то у уму своемъ изговоріо, изѣ Ревекка кѣи Ватуилова (унука Нахора брата Авраамовог) р-

жеѣи водонось — на раменима своима. Дѣвойка та бѣше лѣпа. Она се сиѣ на студенац, напуни водонось свой, и узиѣ горе. А слуга Авраамовъ похити іоѣ на суретъ и рекне: напоѣ ме мало водомъ изъ водоноса твога. А она рече; пій Господине, и скиде водонось на руке и напоѣ га, па рекне: И камилама твоима налиѣу, докъ се све ненаію. И попашти се па изпразни водонось у поило (валовъ) и похити опетъ на кладенацъ да извуче воде, и нали свима камилама. А онаѣ човѣкъ се чуѣаше, и поѣути мало да дозна, ели му Богъ пут благословію, или нѣ. А када престадоше камиле пити, узе онъ златне ободце и два зарукавля за нѣне руке, па рече: кѣри, чѣ си ты, кажи ми, има ли у куѣи отца твога мѣста за насъ. А она му рече; Я самъ кѣи Ватуилова. Сламе и сена има у насъ много, а и мѣста за обиталиште. И човѣкъ онаѣ поклонисе и помоли Господу и рече: Благословенъ нека буде Господъ Богъ, кои ме е довео у домъ брата Господина мога. И отрча дѣвойка у домъ матере свое, и приповѣди све ово.

У Ревекке бѣаше братъ по имену Лаванъ. Овай види ободце и зарукавля на руку свое сестре, и чу рѣчи нѣне, и отиде къ ономъ човѣку, кои стаяше іошъ еднако кодъ камила' край кладенца, па му рече: Оди ты благословеный одъ Господа, што стоишъ ту наполю. Я самъ спремю куѣу, и мѣсто камилама. И одведе човѣка у домъ и раседла камиле и даде сламе и сена камилама, а нѣму воде да опере ноге и онъ и люди што бяху съ нѣме. И изнесе имъ ести. А онъ рече: Неѣу ести, докъ несвршимъ посао мой. Я самъ слуга Авраамовъ. Господъ е мога господина веома благословію и узвисю, и дао му е овце и теоце, сребро и злато, слуге и слушкинѣ, камиле и ослове. Сара жена господина мога родила му е еднога сина, нѣму е онъ све дао штогодъ има. И заклео ме е господинъ мой говореѣи: „Не узми сыну моме жену одъ кѣеріѣи Ханаанаца' меѣу коима я живимъ, но иди у домъ отца мога, и къ моме племену, па узми сыну момъ жену одтуда.“ — Хоѣете ли дакле вы милость и правду господину момъ учинити, или не; то ми сада кажите.

А Лаванъ и Ватуиль рекоше: Ово е одъ Господа. Ето Ревека е предъ тобомъ, узми е и иди; нека буде она жена сыну господина твога. Када саслуша ове рѣчи слуга Авраамовъ, поклони се до землѣ Господу Богу. И сутра данъ уставши рече: Пустите ме да идемъ къ господину моме, и незадржайайте ме. И они призваше Ревекку, и рекоше іои: хоѣешъ ли иѣи съ овимъ човѣкомъ? А она рече: Да како, иѣи ѣу съ нѣмъ. И они благословише Ревекку, а она и нѣне слушкинѣ сѣдоше на камиле и одоше съ човѣкомъ.

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

Исаакъ узме Ревекку, одведе е у кућу свое матере, и утѣши се са Саромъ матеромъ. А Авраамъ даде сво иманѣ свое Исааку и умре одъ 175 година.

Псаломъ деветнайстй.

Молитва за цара, и ухванѣ у Богу.

Оуслышитъ тѣ Господъ въ день печали. Нека те чуе Господъ у данъ туге. Кадъ си у жалости нека те Богъ чуе.

Заштити тѣ има Бога Акѡвѡа. Нека те заштити, нека те брани име Бога Яковлѡвога. Богъ нашъ, Богъ правый, когъ е праотацъ Яковъ вѣровао. нека те закрилюе, и брани.

Послетъ ти помощъ Ѡ скѡтагѡ, и Ѡ Сїона застѣпитъ тѣ. Нека Богъ пошалъ теби помоћъ изъ светога Храма, и нека те изъ Сїона помогне, подупре, одбрани, сачува.

Поманетъ всакъ жертвѡ твою, и всесоуженїе твоє тѣчно гѣди. Нека се сети сваке твоє жертве, нека спомене свакий прилогъ свакий даръ твой, и нека твоя велика жртва магна буде; нека твоя жртва, што се Богу у славу дѣла спалюе на ватри, примлѣна буде одъ нѣга, као магна; нека жртва твоя буде прїятна предъ Богомъ. У старомъ завѣту приносили су люди Богу плодове земальске и домаћу животињу на жртву, и поштени люди гледали су да одъ стада свога найгоязнїе живинче Богу на жртву принесу, као знакъ свога страхопочитанїя къ Богу, и свое благодарности. Покажите све примѣре изъ старога завѣта, гдѣ су люди Богу жртве приносили! (Авель и Каинъ, Ное, Авраамъ, Яковъ, Ааронъ, Самуилъ и т. д.)

Коя е жртва предъ Богомъ прїятна? (Она коя одъ чистога срдца произилази). Коимъ начиномъ служе добри Христїяни Богу? (Молитвомъ, постомъ, милостивомъ, и съ другимъ добрымъ дѣлами). Коя су дѣла милости тѣлесне? Коя су дѣла милости духовне? Коимъ начиномъ могу они люди, коима е Богъ многа земальска блага даровао, Богу найпрїятнїю жртву принети? (Подїжући цркве, школе, болнице, подномажући просвѣту Христїянску, и сиромашне ѣаке:) Знашь ли примѣре ко е тако чинїо? (Примѣри се овдѣ наводе изъ житїя светыхъ, и изъ новїегъ времена у нашемъ народу).

Дастъ ти Господъ по сердцѣ своемъ, и весь совѣтъ твой исполнитъ. Нека ти Господъ Богъ све по сердцу твоему, по желѣ твоей, даде, и нека савъ савѣтъ твой, еву намѣру твою, испуни.

Возрадѣмса ѡ спасенїи твоемъ, и во има Господа Бога нашегѡ возвеличимса. Родоваћемо се спасеню твоему, срећи

твоіой, и у име Господа Бога нашего узвеличиѣмо се, хвали-
ѣмо се, дичиѣмо се.

Исполнитъ Господь вса прошенія твоа. Нека испуни Го-
сподь све молбе твоє; све што одъ Бога молишь, нека ти
Богъ даде.

Нынѣ познахъ, яко спасе Господь Хрїста своего. Садъ по-
знаемъ, да ће спасти Господь своего помазаника. Божїи пома-
заници називаху се у старомъ завѣту цареви, пророци и прво-
свештеници. У новой благодати назива се по преимуществу име-
номъ тымъ Иисусъ Христосъ. Христосъ е речъ грчка и значи
помазаникъ.

Оуслышитъ его съ небесе скатаггъ своего. Богъ ће чути
нѣга, т. е. помазаника своего са своего светого неба.

Бз силахъ спасеніе десницы его. У снаги деснице нѣгове
то ветъ Божїе, ветъ спасеніе. Богъ е кадаръ помоћи своего по-
мазанику.

Сїи на колесницахъ и сїи на конехъ: мы же ко има Госода
Бога нашего призовемъ. Ово на колима, а они на коньима;
ѣдни непрїятельи нападаю на насъ на колима, а други на квнѣма.
Аль мы име Господа Бога нашегъ призывамо; Мы се уздамо не
у снагу нашу, но у помоћъ Божїю.

Тїи спати быша и падоша, мы же костахомъ и испра-
вихомса. Тїи, т. е. Непрїятельи наши сметени, сплетени быше
и падоше, а мы устадосмо, и управо стоимо. Ко се у Бога узда
и добро чини, тай неможе пропасти.

Господи спаси Царя, и оуслыши ны, коньже аще день
призовемъ тв. Господе спаси Цара, помози Царю, и саслушай
насъ у коите годъ данъ призовемо; послушай насъ Боже,
кадъ те годъ призовемо, кадъ ти се годъ молимо.

Коя е najlepша молитва? Зашто се отче нашъ назива
„Молитва Господня.“ Ко насъ е научїю Богу се молити? Шта
смо мы дужни одъ Бога молити? Коя намъ црквиена заповѣсть
налаже да се Богу молимо?

Айдукъ Велько.

(Ѣдна лекція изъ Исторїе.)

Ако се икоимъ добримъ свойствомъ отличую Срби, то е
юначествомъ. Нема рата, у комъ е нѣи, а да се ненаѣе юнака
међу нѣима. Ѣданъ одъ найславнии србски юнака, кои су хра-

УНИВЕРЗИТЕТСКА
БИБЛИОТЕКА

бро воевали и јуначки се борили бранећи свой народъ и свое отечество, био е Айдукъ Велько Петровићъ.

WWW.UNLILIBRS

У почетку србске побуне на Турке подъ Карађорђеѣмъ год. 1803 био е Велько айдукъ у чети Стојана Главаша. Кадъ Срби после две године храброгъ борења 1806. год. лицемъ на Св. Андрију Београдъ одъ Турака отеше, онда измоли Велько одъ савета да може у своју постойбину црноречку наию прећи, да е очисти одъ Турака, незактевајући ништа више до еданъ барякъ. Саветъ одобри и даде барякъ, и Велько накупи одма до 100 другога, и пође у своју постойбину. У путу дође у село Подгорицу, где неки богати Турчинъ бегъ беше. Велько изненада бегову кулу обколи, и принудивъ бега да се преда, одпусти све Турке безъ вреда, а оружје и коње и одело подели побольимъ своимъ момцима назвавши неке бимбашама неке буљукбашама неке баряктарма, и одъ новаца нешто међу њи разда, нешто у народну касу пошале, а нешто уза се задржи, и оде, и набрзо завлада свомъ црноречкомъ наиомъ. Турци разумевши шта Велько чини поплашено утекну изъ Србије у Бугарску оставивши Вельку да господари.

У пролеће 1808 год. скупе Турци у Бугарској знатну силу противъ Велька, кои само неколико стотина момака имађаше. Разабравши Велько да Турци са великомъ войскомъ на њега иду, науми изъ ненада на њи напасти, и у очи оногъ дана, кадъ се Турци на последњемъ конаку одмараше, да сутра данъ одморно на Србе ударе, Велько се ноћу кријући са своимъ људма у средъ турскогъ стана увуче, обори на Турке ватру, и по његовој наредби повичу њевови у гласъ: „Бежмо Турци, разби насъ Велько.“ Поплашени одъ ватре и вике иза сна Турци стану се клати и бегати; ту их Велько разбие, многе потуче и сву рану и џебану отме.

То беше прва дела младогъ јунака. Народъ му се обрадова, еръ доби у њему новогъ узданъа, Турци добише љутогъ непријатеља, а Карађорђе најизреднија друга, кои му поможе ослободити Србе одъ турскога робства.

Вельковомъ јуначству учудише се војници и војводе, Карађорђе и саветъ прогласе Велька за србекогъ војводу, и повере источну границу одъ Турака да чува, кое е и Велько тако одржао, да нипошто нису онде Турци продрти могли, где е онъ био. Одъ Неготина до Ниша летио е Велько као соко и тамо и амо, свуда и непрестано Турке узнемирујући и тукући. Много реда е Велько са мало свои другога не само одъ многе турске силе одбранио се, него е и сасвимъ разбияо. Боеви на Банји, на Морави, на Краини, кодъ Лознице, кодъ Гургусовца

и т. д. сведоци су великога и нечувена Велькова јуначства. Последње јуначко дело била е витешка одбрана Неготина, год. 1813. До те године добро су се Срби држали противъ Турака. Алъ кадъ год. 1812 Наполеонъ на Русију пође, примора рускогъ цара Александра, кои съ Турцима ратъ имађаше, да закључи миръ. Онда се Турци са својмъ уедно скупљеномъ силомъ окрену на Србију. Срби се у скупштини договоре, да се одупру, и почеше лепе припреме чинити за тај велики ратъ, али клета неслога беше веђъ у велико махъ узела.

Кадъ се 1813 год. велика турска војска, више одъ 30.000 крену одъ Видина на Србију, у Велька небеше више одъ 3,000 момака, и опетъ онъ са томъ шакомъ људи стане свой сили турской на путъ, и дуго се држао, силне Турке потаманећи, докъ напоследку видеви да Турци веђъ близу беше да га обколе, те онда са своима у Неготинъ уђе и затвори да се ту брани, докъ му помођъ недође. Одма и Турци дођу и обседну га, и ту се започеше боеви Велькови кои јуначство нъгово овековечише. Одма ону ноћъ, кодъ га обсеше Турци, изађе Велько изъ обкоца, юриши и силне Турке побие. И одъ тада е сваки данъ био сведокъ новога Вельковогъ јуначства. Нъему се миљило, кадъ е юришемъ Турке напасти мого, онъ се највеђма веселио кадъ се съ нъима био. Непрестанимъ чарканьемъ ослаби Велько Турке тако, да су морали помођъ тражити, коју одма съ више страна д: бию; али и Велько е у тимъ непрестанимъ боевима изгубио много свои люди, и принуђенъ беше искати у савета помођи, алъ тамо никога ни мукастъ небеше, да Вельку помођи пошље; сви мишљаше, да Турци немогу узети Неготина, докъ га брани Велько. Изъ тога е доба и она песма, што е и данасъ у успомену Вельку певамо:

Ајдукъ Велько по ордин шеће
пакъ дозивље Петровиѡа Ђорђа
чули мене Ђорђе господару
силни мене обколеше Турци
у биелу Неготини граду
пошљи мени едну чету войске
ако Богъ да и сређа јуначка
те растерамъ око града Турке
Питаћемо с како с држи царство.

Велько се бранише са нечувеномъ храбрости: кадъ му неста танади, пунио е топове комађемъ гвожђа каменьемъ и ексерима, и штогодъ се у Неготину нашло претопио е, а најпосле талирима топове пунио. Нико одъ нъегови момака, ние смео показати да се плаши, сваки е моро бити добре воље.

УНИВЕРЗИТЕТСКА
БИБЛИОТЕКА

Велько е самъ често шалу збѣяо, разговарајући свое момке, и доиста кадгодъ Велько међу нѣи улазаше, као да новъ духъ и снага нѣи обимаше. Таковъ беше Велько до последнѣга края свогъ, тако е и у томъ и погинуо. Ђдно јутро изађе да бедеме обиђе и наредбе изда, а ту га угледаше туреке топѣие, и несретно тѣне пресече Велька преко сред среде. Последнѣа речъ, што изъ нѣегови мртви уста изађе беше: „држ“ и умирући викну браћи својој да се добро држе. Онъ погибе месеца јуниа 1813 год. оставивши вечито име у свомъ народу и показавши у свима своимъ бовѣима толико јуначства, да се највећимъ јунаѣима на свету упоредити може.

Образи изъ Историѣ одъ Кретиѣа.

Помоћъ у опасности живота.

(Ђдна лекѣия за неделѣошколѣе.)

Човекъ на овомъ свету нѣе никадъ одъ зла сигуранъ. Найздравиѣмъ догоди се изненада и у ѣдномъ тренутку несређа, где е и брзе и смотрење помоћи нуждно.

Помоћи човеку у опасности живота и дужностъ е и јошъ веђа заслуга кодъ Бога. Сви су људи наша брађа, по науѣи Спасителѣевой, и свакомъ треба у помоћъ да притекнемо, гдегодъ намъ се прилика пода. „Штогодъ најманѣмъ међу вама у мое име учините, примиђу као да сте мени учинили“ вели Спасителъ. То намъ е обеђанье за свако најманье добро дело, што га свомъ ближњѣмъ учинимо, а да колика ће награда бити, кадъ животъ најскупље благо свомъ ближњѣмъ спасемо.

Случаѣва, где човекъ у опасностъ са животомъ дођи може има различити: кадъ ко премрзне, кадъ се утопи, загуши, задави, с висине стропашта, илъ когъ громъ удари, или се опѣие, отруе, илъ одъ бесна пѣа уѣденъ буде и пр. свуда е ту брзе помоћи нуждно, и кадъ нѣе лекара при руѣи, треба да сваки други по могућству свомъ у помоћъ притеѣе.

Алъ у овимъ случаѣвима нѣе само воље доста, макаръ најискрѣвѣиа била; него треба и начина знати, како ће се помоћи. Невешта помоћъ у овимъ случаѣвима више шкоди негъ што помогне.

Миђемо све ове случаѣве поѣдинѣе пређи, и свудъ укратко невести, шта се са тимъ бедницима чинити има, докъ позвани лекаръ, по коѣгъ увекъ одма и прво послати ваља, у помоћъ недође.

Наводећи средства и начине, како се тимъ бедницима у помоћ притећи има, имамо само то уобште споменути, да не-
 треба очајавати, ако одма први покушај за рукомъ непође: еръ,
 докгодъ знака трулежи и смрада нема, дотле е непрестано на-
 дежде, да се бедникъ тай јошъ у животъ повратити може.

(Продужиће се.)

П а р а м и т и е.

IV. коло.

1. Верность.

Съ верности према людма познае се верность према Богу.
 Финеесъ синъ Яировъ сиромъ алъ поштень човекъ преби-
 ваше у едномъ граду на югу. Едаредъ му дођоше неки стран-
 ци, и оставише неколико врећа жита на оставу; али заборави-
 ше доћи по жито, и Финеесъ ихъ бадава изгледаше. Шта у-
 чини Финеесъ? Даде жито сваке године посејати и пожнети,
 и у башка житнице сасути. Чакъ после седамъ година дођоше они
 странци и заискаше свое жито, а Финеесъ ихъ одма познаде
 и одведавши предъ житнице рече: ето, Господъ е благословио,
 узмите све е ваше.

И Шетаховъ синъ Симеунъ купи одъ едногъ Измаелитца
 мазгу. Нѣговъ синъ опази на мазгиномъ врату еданъ низъ бисера
 и показуюћи претомъ на бисеръ рече оцу: „Отаць! Благословъ
 божи обогаћава и безъ труда.“ „Не тако, одговори Симеунъ;
 я самъ само мазгу купио, а не и бисеръ“ и рекавъ то скиде
 бисеръ, и поврати та ономе чи е.

Куриякъ и Ягнѣ.

Едаредъ дође ягнѣ на потокъ, да се напие воде. Озго
 стаяше куриякъ, кои опазивъ ягнѣ викну: „немути ми воде,
 еръ ћешъ садъ страдати.“ Ягнѣ му рече: „та вода одъ те-
 бе къ мени долази, како би ти е могао мутити.“ На то викну
 куриякъ: „Ты ли си онај, што си ме пре по године онако гр-
 дио.“ „Я, рече зачуђено ягнѣ, та нисамъ ни на свету било.“
 „Томе е дакле твой отаць грдио“ викну куриякъ, и зграби и
 разчупа ягнѣ.

Тако нађе ула узрока, ма како драго било.

Имена

ГГ. Предбројника за год. 1862, са сумомъ примљени новаца.

ГГ. Андријевићъ Јованъ др. Мед. у Н. Саду 1 фр. — Алексејевићъ Милица тргов. у Руми 1 фр. — Арсићъ Стеванъ учит. у мал. Радинци 1 фр. 50 н. Верићъ Коста и Душанъ учен. у Борчи 1 ф. — Бошковићъ Јованъ профес. у Београду 1 ф. — Видаковићъ Григоръ учит. у Руми 1 ф. — Гимназија Београдска 1 ф. — Горяновућъ Јосифъ парохъ у Иригу 1 ф. 50 н. — Груићъ Матиа учит. у Башаиду 1 ф. 50 н. — Дадилъ Драгутинъ учит. у Ади 2 ф. — Дворана Вуковарска 4 ф. — Деановићъ Михаилъ учит. у Ст. Бечею 1 ф. 50 — Докторовићъ Коста у Нов Бечею 2 ф. — Живићъ Милићъ учит. у Т. Канџики 1 ф. — Јакоњићъ Софронъ пар. у Кикинди 1 ф. — Јоановићъ Алекс. учит. у Сивцу 1 ф. 50 н. — Јурговићъ Григор. учит. у Кикинди 1 ф. — Кнежевићъ Михаилъ ученикъ 1 ф. 50 н. — Кузмановићъ Конст. пар. у Црњи 1 ф. — В. Г. Кушевићъ Светоз. Вел. Жупанъ 2 ф. — Лазићъ Стефанъ учит. у Шабцу 2 ф. — Луданъ Георгъ учит. у Суботици 1 ф. — Маринковићъ Петаръ у Црној Бари 2 ф. — Марковићъ Теофанъ учит. у Јосефови 1 ф. — Матићъ Димитрије у Београду 1 ф. — Милијевићъ Сима учит. 1 ф. — Михайловићъ Платонъ учен. у Винк. 1 ф. — П. Г. Михаловићъ Стеф. архим. у Ст. Бурђу 2 ф. — Монастиръ Ковилъ 1 ф. 50 н. — Монастиръ Опово 2 ф. — П. Г. Нако Антонъ архим. Бездин. 2 ф. — Ненадовићъ Бѣтим. учит. 1 ф. — П. Г. Николићъ Пав. прот. у Карлов. 1 ф. — В. Г. Николићъ Фед. Баронъ одъ Руд. 3 ф. — Обштина Адашевацъ 3 ф. — Обштина Илинци 3 ф. — Обштина мала Вашица 3 ф. — Петровићъ Григоръ. пенз. пров. у Руми 1 ф. — Поповићъ Лазаръ учит. у Шанд. 1 ф. — Петровићъ Макс. пар. у Шабцу 2 ф. — Поповићъ Светоз. учит. у Будимци 4 ф. — Радакъ Ђорђе пар. у Кикинди 1 ф. — Русъ Георг. тргов. у Кикинди 1 ф. — Селаковићъ Јов. ђаконъ и учит. у Шабцу 2 ф. — Смиљанићъ Пет. ђаконъ и учит. у Вуков. 2 ф. — Госп. Стаићъ Любиаца тргов. у Руми 1 ф. — Господинъ Станковићъ Ник. тргов. у Башаиду 1 ф. 50 н. — Стефановићъ Тома др. Мед. у Темш. 2 ф. — В. П. Г. Стојковићъ Арс. епис. Будим. 2 ф. — Тодоровићъ Јов. у срб. Чанаду 4 ф. — Фарановићъ Гв. учит. у Модошу 2 ф. — Хаџићъ Савва ком. у Суботици 1 ф. — Читалиште у Београду 2 ф. — Читалиште у Стар. Бечею 3 ф. — Читалиште у В. Бечкереку 3 ф. — Читалиште у Пожаревцу 4 ф. — Читалиште у Шабцу 2 ф. — П. Г. Шимићъ Амвр. архим. у Грабов. 2 ф. — Шифманъ Христофъ у Комлошу 2 ф. — Школа Карлштатска 4 ф.

Ово е уедно и признаница.

Ово и зато чинимо, еръ се догађало, да су многи по приватнимъ приликама новце слали, а ми ихъ неprimили, кои дакле свогъ имена у првимъ бровима листа после прислања печатано невиде, нека е знакъ, да нисмо новаца примили, па негъ за врућа трага вияю, где су и комъ дали.

ГГ. Предбројницима, кои су више послали негъ што за по год. треба, уписанъ е сувишакъ, за идућу године, а кои су више послали, негъ што за целу год. треба, уписанъ е сувишакъ за идућу годину, ако ГГ. друго што наредити не изводе.

Нека ГГ. послали су јошъ и више, аљ у име дуга за прошлу годину, кое нисмо овде наводити хтели.

Нека ГГ. послали су у име предплате за 1862. а дугую за 1861., ми смо то у дугъ уписали, а ако желе листа далъ примати, нека изволе платити.

И овомъ приликомъ молимо, да намъ и остали дуга изравнаю, и чекаємо до края месеца идућегъ, а онда ће мо ихъ као заборавне дужнике на именце јавно у листу опоменути морати.

Нека ГГ. рекламую брове одъ 1858., те рекламацие невреде, а брови, кое јошъ и пошто имамо, наведени су у броју 36 Шк. Листа одъ 1861. —